

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Δημοτικό Ραδιόφωνο Τετάρτη 4/2/2015. Συνέντευξη στην Γιώτα Φλώρου στην εκπομπή της «Πολύχρωμα Συνασθήματα».

ΓΦ- Καλησπέρα σας. Με τον κ.Μωρόγιαννη, θα προσεγγίσουμε το θέμα της οικογένειας σήμερα όπως υφίσταται στην σημερινή μας εποχή.

ΦΜ- Η οικογένεια, είναι μια φυσική ομάδα, μια κοινωνική δομή μέσα στο φυσικό περιβάλλον που απαρτίζεται από ανθρώπους που έχουν και αυτοί στόχους, αξίες, ρόλους και συμπεριφορές. Είναι στοχοκατευθυνόμενη η δημιουργία της οικογένειας, είναι σύμφυτη με την ζωή του ανθρώπου, όπως λένε οι συστημικοί θεραπευτές και στηρίζεται στον συναισθηματικό δεσμό, στην ανάγκη μας για ευχαρίστηση όπως λένε οι ψυχοδυναμικοί μελετητές της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Και φυσικά στηρίζεται στην αναπαραγωγή, ας μην ξεχνάμε και το βιολογικό σκέλος της ύπαρξής μας.

ΓΦ-Τι είναι η οικογένεια σήμερα; Τι είναι η μητέρα, τι είναι ο πατέρας, τι είναι παιδιά ; Ποιος είναι ο ρόλος του καθενός;

ΦΜ-Χαίρομαι που ξεκινάμε από τα βασικά και τα πρωταρχικά, γιατί εδώ που έχουμε φτάσει, υπάρχει μια μεγάλη σύγχυση των σημασιών, έχουμε ξεχάσει τις σημασίες των λέξεων, έχουμε ξεχάσει τι είναι το καθετί. Νομίζω ότι στην κρίση που ζούμε, είναι η στιγμή και η ώρα να επανατοποθετήσουμε τους εαυτούς μας στον φυσικό κόσμο, να ξαναθέσουμε τις σημασίες μέσα μας και να δώσουμε στους εαυτούς μας ένα πραγματικό νόημα. Όπως είπαμε η οικογένεια είναι μια φυσική ομάδα, ένα φυσικό σύνολο ενταγμένο μέσα σε ένα ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Απαρτίζεται από τον πατέρα, την μητέρα και τα παιδιά, γιατί φυσικά οικογένεια χωρίς παιδιά, δεν νοείται. Πολύ συχνά ακούμε για τις νέες μορφές της οικογένειας, τις, τις μονογονεϊκές, τις μετα-οικογένειες, τις εναλλακτικές. Ο πατέρας είναι απαραίτητος, ο πατέρας είναι αυτός που οργανώνει την οικογένεια και αφορίζει τους νόμους και τους κανόνες από το υπόλοιπο κοινωνικό περιβάλλον και θέτει ένα πλαίσιο αρχών, σεβασμού και κανόνων, μέσα στην οικογένειά του. Η μητέρα είναι αυτή που αγαπά, είναι η αγάπη, είναι η αγάπη μέσα από τη φροντίδα των παιδιών. Η μητέρα είναι αυτή που δίνει το έναυσμα της οικογένειας, από αυτή ξεκινά η οικογένεια με το που γεννάει τα παιδιά της. Αυτά είναι τα φυσικά πρόσωπα μέσα στην οικογένεια και κάποιοι ρόλοι που υπαινίχτηκα από αυτή τη αδρή περιγραφή ορίζουν τον πατέρα, την μητέρα και τα παιδιά που δυστυχώς είναι λίγα και πολύτιμα στην σημερινή οικογένεια. Θα θέλαμε περισσότερα παιδιά και αυτό είναι το θέμα της υπογεννητικότητας που θα συζητήσουμε παρακάτω.

ΓΦ-Γιατί δημιουργούμε οικογένεια; Για την ευχαρίστηση, για τον συναισθηματικό σύνδεσμό για την αναπαραγωγή, ή για το κοινωνικό φαίνεσθαι; Γιατί δημιουργούμε παρά τις δυσκολίες, τόσο επίμονα οικογένεια;

ΦΜ-Η ερώτηση περιέχει και την απάντηση. Νομίζω ότι όλα τα παραπάνω που περιγράφεις, ισχύουν. Η οικογένεια έχει ένα κίνητρο, έχει την ευχαρίστηση που φέρνει ένας σύντροφος από τον άλλο, ο άντρας από την γυναίκα, γιατί έτσι ξεκινάει η σχέση, από την επιθυμία του ενός για τον άλλο. Δεν μπορείς πλησιάσεις έναν άνθρωπο, εάν δεν τον επιθυμείς. Έτσι δημιουργείται η σύζευξη, το ζευγάρι, ο άντρας με την γυναίκα που στην συνέχεια γίνονται πατέρας και μητέρα. Αυτό όμως δημιουργεί και ένα συναισθηματικό δεσμό. Οι άνθρωποι δεν είναι μαζί μόνο για το σεξ, υπάρχει και ένας συναισθηματικός δεσμός, γιατί ο γάμος υπηρετεί και μια βαθειά ανθρωπιστική αγωνία των ανθρώπων που είναι η απάντηση στην προαιώνια

και προυπάρχουσα μοναξιά μας. Ο ένας θέλει τον άλλο δίπλα για να νιώθει μια συντροφιά. Δεν μπορούμε να ζήσουμε μόνοι μας. Εκτός από την ευχαρίστηση που προσφέρει η σχέση, απαντά ταυτόχρονα και στο ερώτημα της μοναξιάς. Δημιουργείται ένας συναισθηματικός δεσμός. Μετά τον συναισθηματικό δεσμό, δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε, το βιολογικό σκέλος, όπως το ανέφερες πριν, το θέμα της αναπαραγωγής που είναι ενίοτε αυτονόητο, άλλοτε υποβοηθούμενο ιατρικά. Είναι το εξελικτικό κομμάτι της ζωής, η διαδικασία διαιώνισης του είδους που θα λέγανε οι παραδοσιακοί μελετητές της οικογένειας. Φυσικά όλο αυτό μέσα σε ένα κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο, το οποίο είναι απαραίτητο για να επιβιώσει αυτή η μονάδα.

ΓΦ- Έχουμε νέες μορφές οικογένειας σήμερα; Ποιες είναι αυτές οι νέες μορφές;
ΦΜ-Η οικογένεια περνάει και αυτή εξελικτικούς κύκλους, όπως και η ζωή γύρω μας αλλάζει και αλλάζει ταχύτατα. Η ανθρώπινη αγωνία, δεν σταματά ποτέ, ίσως δεν απαντιέται και ποτέ πλήρως. Οι άνθρωποι αγωνιούν, κουράζονται, προβληματίζονται, αποσυνδέονται, επανασυνδέονται. Λόγω της ανόδου του βιοτικού και κοινωνικού επιπέδου, με την μεγάλη αλλαγή της θέσης της γυναίκας, όπου οι γυναίκες είναι αυτόνομες και χειραφετημένες, είναι μορφωμένες, έχουν σπουδάσει, έχουν μια δυνατότητα να παράγουν οι ίδιες χρήματα, με αποτέλεσμα να αυτοκαθορίζονται κατά κάποιον τρόπο και να μην εξαρτώνται από τον συζυγό τους, παρουσιάζουν μεγάλη κινητικότητα στις επιλογές του συντρόφου. Με αυτήν την έννοια έχουμε μια μεγαλύτερη ευκολία ή ελευθερία επιλογών, όσον αφορά την θέση του άντρα απέναντι στην γυναίκα και της γυναίκας απέναντι στον άντρα. Η γυναίκα είναι πιο ελεύθερη και δεν χειραγωγείται όπως παλιότερα. Επομένως ο γάμος είναι πιο δύσκολος, εξαιτίας της αλλαγής της συμπεριφοράς της γυναίκας και συνεπακόλουθα του άντρα. Έχουμε πολλές αλλαγές σε αυτό το σχήμα, με μορφές οικογένειας αλλιώς, δηλαδή γονείς που ξαναπαντρεύονται, γονείς που είναι μόνοι τους, γυναίκες που ξαναπαντρεύονται με άλλον άντρα και κάνουν άλλα παιδιά ή έχουν από πολλούς άντρες παιδιά. Έχουμε μεγάλη κινητικότητα και νέες μορφές που θέλουν αναγνώριση, σεβασμό, προσοχή και στήριξη.

ΓΦ-Υπάρχουν επίσης πολλές μονογονεϊκές οικογένειες;

ΦΜ-Υπάρχουν γυναίκες που είναι μόνες τους, ή επιλέγουν να μην ξαναπαντρευτούν ή μεγαλώνουν μόνες τους παιδιά. Δύσκολο εγχείρημα, το οποίο θέλει μελέτη, θέλει προσοχή και θέλει στήριξη. Ας μην ξεχνάμε ότι η οικογένεια για να μεγαλώσουν τα παιδιά, θέλει και τους δυο γονείς, θέλει και τον πατέρα και την μητέρα. Γιατί αυτοί οι ρόλοι είναι διακριτοί και δεν πρέπει να αλληλοεπικαλύπτονται. Όταν αλληλοεπικαλύπτονται, κάποιος χάνει από το πρωτότυπο.

ΓΦ-Σήμερα οι νέες γυναίκες, μια που είναι και χειραφετημένες, θέλουν να κάνουν πραγματικά παιδιά; Σε σχέση με το δημογραφικό, πώς θα πείσουμε τις νέες γυναίκες, να παντρευτούν και να κάνουν παιδιά;

ΦΜ-Κατά την γνώμη μου αυτό είναι ένα από τα πιο μεγάλα προβλήματα της εποχής μας. Πώς θα αντιμετωπίσει η κοινωνία τις γυναίκες, πώς θα τις εντάξει σε ένα πιο δημιουργικό οικογενειακό πνεύμα, πώς θα τις εντάξει σε ένα δημιουργικό οικογενειακό σύστημα συνύπαρξης και πώς θα τις εντάξει ξανά μέσα στην δομή που θα ονομάζεται νέα-οικογένεια, με όλους τους ρόλους των γυναικών, και όλες τις διαστάσεις τους. Δηλαδή η γυναίκα να είναι μέσα στην οικογένεια, αλλά και να είναι παραγωγική, να εργάζεται ταυτόχρονα. Φαντάζεσαι τί θα γίνει εάν βγει ένα μήνυμα από αυτή την εκπομπή, «γυναίκες μαζευτείτε στο σπίτι και κάντε παιδιά»...

Θα μας δείρουν οι γυναίκες, αν πούμε τέτοια πράγματα, γιατί καμία γυναίκα δεν μπαίνει στο σπίτι, να αφοσιωθεί στα παιδιά της, όπως οι παλιές, οι γιαγιάδες μας ή οι μητέρες μας. Οι γυναίκες δεν θα το κάνουν αυτό εύκολα, εις βάρος των κοινωνικών τους κατακτήσεων, πρέπει να γίνει αυτή η μετάβαση με κάποιον άλλο τρόπο. Καταρχήν πρέπει να πειστούν οι ίδιες ότι είναι πολύ ενδιαφέρον και πολύ γόνιμο να κάνουν παιδιά. Αλλά μέχρι στιγμής η κουλτούρα που είναι δημοφιλής στις γυναίκες είναι, όχι παιδιά ή λίγα παιδιά ή παιδιά αργά. Αυτό είναι μεγάλο θέμα για την εποχή μας γιατί οι γυναίκες κουράζονται όταν αργούν να κάνουν παιδιά και τα παιδιά μεγαλώνουν πολύ πιο δύσκολα, όχι με αυτόν τον αυθόρμητο τρόπο που ορίζει η ενήλικη μητρότητα και που απαιτεί το παιδί. Αυτό είναι το μεγαλύτερο ελληνικό πρόβλημα, μαζί με τα θέματα στην εκπαίδευση και τα θέματα εργασίας. Στην πρώτη κατηγορία των δικών μου ιεραρχήσεων, είναι το πώς θα αξιοποιήσουμε και πώς θα επανεπεντάξουμε τις γυναίκες ξανά μέσα στην οικογένεια, με ένα νέο τρόπο, με ένα σύγχρονο τρόπο με βάση την εξελικτική τους πορεία μέσα στην κοινωνία. Αυτό είναι αναμφίβολα ένα πολύ δύσκολο θέμα. Πρέπει να το συζητήσουμε συνολικά και θα έλεγα ότι είναι ένα πολιτικό θέμα. Θα πρέπει να συζητιέται στα πολιτικά κόμματα και στις εκλογές. Δυστυχώς τα πολύ σοβαρά θέματα στην Ελλάδα διαδράμουν σιωπηλά, χωρίς συζήτηση. Τα ζούμε μόνοι μας, τα βιώνουμε μόνοι μας, μας τρώνε μόνους μας και συχνά μας καίνε, περισσότερο καίνε τις γυναίκες, οι οποίες γυναίκες σήμερα έχουν σπουδάσει, έχουν μια κινητικότητα, έχουν ομορφύνει πάρα πολύ, αλλά εξακολουθούν να εισπράτουν πολλά φορτία και εμφανίζουν μεγαλύτερη ευαλωτότητα για νόσηση, ψυχική ή σωματική. Αν έχουμε κάτι μετά το φυσικό τοπίο στην Ελλάδα, είναι το γεγονός ότι έχουμε πολύ όμορφες γυναίκες, μορφωμένες και ελεύθερες. Στα Γιάννενα έχουμε πολλές γυναίκες ωραίες και μορφωμένες, γιατρίνες, δικηγόρινες, δασκάλες, καθηγήτριες, γεωπόνους, λογίστριες, νοσηλεύτριες. Έχουμε σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους πολύ μορφωμένες γυναίκες που μέσα στην οικογένεια στέκονται με μια πολύ δημιουργική και ευγενική στάση, με μια στάση συναινετική και παραγωγική, που χαρακτηρίζεται από αυτοπειθαρχία, εργασία και φροντίδα των μελών της διευρυμένης οικογένειας. Στην επαρχία η συναίνεση είναι πολύ πιο κυρίαρχη στο σχήμα της οικογένειας, για αυτό και έχουμε και λιγότερα διαζύγια.

ΓΦ-Πώς επιδρά στην Οικογένεια το Διαζύγιο; Νοείται οικογένεια μετά το διαζύγιο; Βλέπουμε πια ότι με το παραμικρό πρόβλημα συμβαίνει.

ΦΜ-Πραγματικά το φαινόμενο είναι πολύ σοβαρό. Βέβαια τι είναι προτιμότερο, ένας δυσλειτουργικός γάμος ή ένα επώδυνο διαζύγιο; Αυτό είναι ένα μεγάλο δίλημμα. Εγώ θα έλεγα ότι τα ζευγάρια εάν δεν ζουν καλά μαζί, θα πρέπει να χωρίζουν. Σίγουρα, οι επιπτώσεις του διαζυγίου στην ζωή των παιδιών είναι σημαντικές. Το διαζύγιο είναι μια μεγάλη απώλεια, είναι η διατάραξη του συναισθηματικού δεσμού στον ψυχισμό των παιδιών. Στην διάρκεια της ζωής των παιδιών μετέπειτα χρειάζεται να απιτηθεί πολύ μεγάλη προσπάθεια-ίσως και ψυχοθεραπευτική βοήθεια, για την αποκατάσταση του ρήγματος του συναισθηματικού δεσμού μεταξύ του πατέρα και της μητέρας που συμβαίνει στον ψυχισμό των παιδιών.

ΓΦ-Αποκαθίσταται κατά κάποιον τρόπο;

ΦΜ- Εξαρτάται από τον χρόνο και τον τρόπο του διαζυγίου, εννοώ αποτην ηλικία των παιδιών. Νομίζω το τραύμα του διαζυγίου διορθώνεται, αλλά θέλει χρόνο, θέλει προσπάθεια και από τους δυο γονείς και από τα παιδιά. Εξ' ου και το νέο

κίνημα, το οποίο υπάρχει στην Αθήνα από γονείς χωρισμένους που λέει ότι «ζευγάρι δεν είμαστε, αλλά γονείς είμαστε εξακολουθητικά». «Είμαστε ξανά γονείς και μετά το διαζύγιο» και αυτό το μήνυμα πρέπει να το περάσουμε στους ακροατές, στους ανθρώπους που έχουν τέτοια προβλήματα, στους γονείς που έχουν χωρίσει. Η γονεικότητα δεν αλλάζει, δεν είμαστε μαζί ως ζευγάρι για κάποιο λόγο, πολύ σοβαρό τον οποίο μπορούμε να πούμε και στο παιδί, όταν έλθει το πλήρωμα του χρόνου. Εάν το παιδί είναι πολύ μικρό δεν είναι ανάγκη να του εξηγήσουμε εκείνη την στιγμή τους πραγματικούς λόγους του διαζυγίου. Πρέπει όμως να ξέρει το παιδί, ότι οι γονείς είναι εδώ, ότι η μητέρα και ο πατέρας υπάρχουν, αγαπούν και φροντίζουν τα παιδιά τους, απλώς ζουν χωριστά για κάποιο λόγο. Τον πραγματικό λόγο, ας αφήσουμε να τον εξηγήσουμε λίγο αργότερα. Δεν είναι ανάγκη να λέμε στα παιδιά όλα τα γεγονότα «εδώ και τώρα», ως δημοσιογράφοι. Να πούμε λίγο αργότερα κάποια σοβαρά συμβάντα στο μέλλον, γιατί τα παιδιά πολύ συχνά, δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν τους λόγους που οι γονείς τους χωρίζουν. Φαντάζονται διάφορα περίεργα, πχ την οριστική απώλεια των γονιών τους, τα οποία καλό είναι να μην τα αφήσουμε να τα επεκτείνουν, αλλά αντιθέτως πρέπει να τα καθησυχάζουμε.

ΓΦ-Άρα είστε υπέρ της άποψης να καθησυχάζουμε τα παιδιά;

ΦΜ-Τα παιδιά πρέπει να τα καθησυχάζουμε και να τα ηρεμούμε. Όχι όμως να τους λέμε ψέμματα. Δεν πρέπει όμως να λέμε και όλη την αλήθεια, δεν χρειάζεται. Αν υπάρχει δυσλειτουργία που οδηγεί στο διαζύγιο, λέμε ότι χωρίζουμε, αλλά έως εκεί. Λέμε στα παιδιά «Εσείς μην φοβάστε, θα είστε ασφαλείς και θα σας αγαπάμε», Αυτό αρκεί.

ΓΦ-Σήμερα ο θεσμός της οικογένειας δέχεται επίθεση. Υπάρχει μια τάση για αποδόμηση από εφημερίδες, περιοδικά, ηθοποιούς, "προοδευτικούς", κλπ που καταλογίζουν στην οικογένεια ότι είναι χώρος ΒΙΑΣ, ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ. Τι λέτε;

ΦΜ-Το ερώτημα αυτό είναι πολύ σοβαρό και χαίρομαι που τίθεται. Η νεωτερικότητα και η σύγχρονη αστική κουλτούρα, θεωρεί ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι ελεύθερος, να μην υποτάσσεται σε κανέναν θεσμό και να θεωρεί όλους τους θεσμούς εξυπαρχής υπο αναθεώρηση. Αυτή η θεωρία υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος πρέπει πρώτα να οργανώνει τον εαυτό του εντελώς ατομοκεντρικά και σε όλες τις διαστάσεις του και μετά να ενταχθεί σε θεσμούς. Επιπλέον και οι ίδιοι οι θεσμοί δέχονται μια κριτική και μια αμφισβήτηση και αυτό είναι σύντονο με την κριτική που γίνεται στην οικογένεια. Έχουμε φθάσει σε σημείο να αμφισβητείται ο θεσμός της οικογένειας και για αυτό ακούμε πολύ συχνά να περιγράφονται διάφορες εναλλακτικές και διευρυμένες μορφές της. Κατηγορούν την οικογένεια ότι χειραγωγεί τα παιδιά, ότι χειραγωγεί τις γυναίκες, ότι τις βάζει στην κουζίνα ή κατηγορεί την οικογένεια ως χώρο ενδοοικογενειακής βίας. Τα φαινόμενα αυτά τα έχουμε δει στην Ευρώπη, στην Βόρεια Ευρώπη, όπου υπάρχει κακοποίηση των γυναικών, υπάρχουν διάφορες σκληρές απείρου κάλλους και κακοποίηση των παιδιών. Ο Αυστριακός σκηνοθέτης Πήτερ Χάνεκε έχει σκηνοθετήσει την Λευκή Κορδέλα, μια υπέροχη ταινία, στην οποία περιγράφεται η βία που εισέπραταν τα παιδιά μέσα στην οικογένεια και στο σχολείο. Αυτά τα έχουμε ζήσει και στην Ελλάδα, όπου παλαιότερα η οικογένεια ήταν πολύ καταπιεστική και στηριζόταν στον έλεγχο και την χειραγώγηση των παιδιών και της γυναίκας, μέσω του ελέγχου

της σεξουαλικότητας, της αυστηρότητας των ηθών κλπ. Η σημερινή οικογένεια, στηρίζεται περισσότερο στην συναίνεση και στην αγάπη των παιδιών, ασχέτως αν καμία φορά η αγάπη προς τα παιδιά γίνεται υπερπροστασία. Με την κινητικότητα των γυναικών, ο γάμος έχει πάρει ξανά νόημα και η οικογένεια, στηρίζεται στην αγάπη και στην επικοινωνία. Αυτό το κατάφεραν οι γυναίκες και είναι προς τιμήν τους. Οι γυναίκες είναι πιο διεκδικητικές σήμερα. Καμία γυναίκα δεν δέχεται έναν γάμο δυσλειτουργικό, θα σηκωθεί και θα φύγει, να πάρει τα παιδιά μαζί της και να ζήσει ήσυχα, αλλά θα φροντίσει τα παιδιά της, δεν θα τα αφήσει έτσι. Θα βρει και έναν σύντροφο αργότερα που θα τον επιλέξει και θα φτιάξει την ζωή της. Αυτό είναι και το νόημα της ζωής. Ας ακούσουμε λοιπόν την ευαισθησία των γυναικών που σε τέτοια θέματα σχέσεων στην οικογένεια, η γυναίκα παίρνει τον πρώτο λόγο, γιατί αυτά τα θέματα τα ζει με το κορμί της και με την ψυχή της. Γιατί οι γυναίκες γεννούν τα παιδιά με το σώμα τους, υπηρετούν την οικογένεια και φτιάχνουν ένα πλαίσιο-έναν θεσμό συναισθηματικών σχέσεων εξ υπαρχής. Φτιάχνουν έναν ζωντανό κόσμο ολόκληρο με την ανατροφή των παιδιών και με την δημιουργία του σογιού και της φαμίλιας.

ΓΦ-Πολύ θετικό μήνυμα για τις γυναίκες κ.Μωρόγιαννη;

ΦΜ-Είναι αλήθεια αυτό. Οι άνδρες είναι παρατηρητές αυτού του φαινομένου. Πρέπει να γίνουμε πιο ενεργοί οι άντρες, να παρακολουθήσουμε από κοντά αυτή την διαδικασία, να την στηρίξουμε και να παρακολουθήσουμε τα ρεύματά της και τα πνεύματά της, έτσι για να είμαστε μέσα, για να μην μείνουμε απ'έξω.

ΓΦ-Είναι έτοιμοι οι νέοι σήμερα να γίνουν γονείς;

ΦΜ-Σε καμία περίπτωση.Το αρνούνται εντελώς. Η δημιουργία οικογένειας είναι εντελώς μακριά από την κουλτούρα τους. Θέλουν ασυνείδητα να γίνουν γονείς γιατί φαντασιώνουν το γονεϊκό σχήμα μέσα τους, φαντασιώνονται τον συναισθηματικό δεσμό, αλλά δυσκολεύονται πάρα πολύ να περάσουν στην πραγματικότητα. Έχουν πολλά θέματα που έχουν σχέση με την ανεργία, με την οικονομική τους ένταξη, φοβούνται πάρα πολύ την δυσκολία των σχέσεων, τρομάζουν τις εντάσεις και φοβούνται την πράξη. Φοβούνται να δεσμευτούν σε σχέσεις διάρκειας. Φοβούνται τα προβλήματα και την ένταξη με τους όρους που θέλει μια νέα γυναίκα και ένας νέος άντρας, να είναι πχ ολοκληρωμένοι, να έχουν τελειώσει τις σπουδές τους, να έχουν μια εργασία.

ΓΦ- Τι θα προτείνατε μια ελεύθερη συμβίωση και παιδιά ή γάμο και παιδιά;

ΦΜ-Αυτό είναι ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα και ιδιαίτερα σοβαρό. Οι νέοι σήμερα προτιμούν συμβίωση. Λένε όχι στον γάμο και συμβιώνουν. Είναι μια φάση και αυτό. Ζουν μεταξύ τους, δοκιμάζονται, ο ένας προσπαθεί να γνωρίσει τον άλλο, δεν κάνουν όμως παιδιά, αυτό είναι πολύ σημαντικό. Σέβονται τον θεσμό της οικογένειας, αλλά τον φοβούνται, γιατί ξέρουν ότι ο δεσμός διάρκειας είναι δύσκολος και ο γάμος σε βάζει σε μια διαδικασία δέσμευσης, η δε απόκτηση παιδιών είναι μια πολύ σοβαρή διαδικασία για αυτό και κρατούνται επιφυλακτικοί. Καλή είναι η συμβίωση, γιατί έτσι γνωρίζεις με τον άλλο, αποκτάς την εμπειρία του εαυτού σου με τον άλλο. Αλλά τα παιδιά θέλουν καλύτερη θεσμική οργάνωση, σταθερότητα του πλαισίου συμβίωσης και ένταξη σε κοινά αξιακά συστήματα. Επομένως καλύτερα ο γάμος, όταν πρόκειται να κάνουμε παιδιά, γιατί αυτό μας δεσμεύει, μας συμμαζεύει και μας πιέζει όλους. Όταν όμως πιεζόμαστε κάπως λειτουργούμε και καλύτερα.

ΓΦ-Πώς επηρεάζει το διαδίκτυο την ζωή της οικογένειας;

ΦΜ-Το διαδίκτυο έχει λύσει προβλήματα επικοινωνίας και μόρφωσης αλλά έχει δημιουργήσει πολλά προβλήματα στην ζωή της οικογένειας, γιατί συχνά στο σπίτι είμαστε όλοι πάνω από έναν υπολογιστή ή πάνω από ένα tablet. Απομονωμένοι και στον κόσμο μας. Έχουμε το φαινόμενο της εξάρτησης από το διαδίκτυο που έχει αλλοιώσει την ατμόσφαιρα στην οικογένεια. Χρειαζόμαστε κλίμα με νόμους και κανόνες, χρειαζόμαστε να βιώσουμε την οικογένεια από τα μέσα. Αν βγούμε τώρα έξω που είναι βράδυ, θα δούμε ότι δεν κυκλοφορεί κανείς. Όλο το δράμα εκτυλίσσεται μέσα στην οικογένεια, εκεί εκτυλίσσεται το δράμα, εκεί υπάρχουν οι υπολογιστές, εκεί υπάρχει η πραγματική ζωή, εκεί είναι και οι άνθρωποι. Χρειάζεται να επανέλθει η επικοινωνία και να ζωντανέψει ξανά το σπίτι. Να ζωντανέψει συναισθηματικά, να ζωντανέψει επικοινωνικά, να ζωντανέψει μέσω της ελπίδας. Η οικογένεια μπορεί να είναι μια κούραση, αλλά είναι ό,τι πιο ανθρώπινο, ό,τι πιο αυθεντικό κάνουμε στην ζωή μας. Οικογενειακές σχέσεις πρωτίστως και αρκετά μετά διαδικτυακές δράσεις.

ΓΦ-Μακριά από το διαδίκτυο λοιπόν.

ΦΜ-Οριοθετημένοι απέναντι στο διαδίκτυο. Είναι, αναμφίβολα δύσκολο εγχείρημα.

ΓΦ-Για να κλείσουμε, Είναι πράγματι η ελληνική οικογένεια, ο πιο υγιής θεσμός στην Ελλάδα, στον οποίο στηρίζεται και ανατροφοδοτείται η ελληνική ιδιαιτερότητα που χαρακτηρίζεται από ζεστές διαπροσωπικές σχέσεις και ανθρώπους με φιλότιμο; Τα έχει όλα αυτά η ελληνική οικογένεια.

ΦΜ-Τα έχει όλα αυτά ακόμη. Είναι αλήθεια. Το πρώτο πράγμα που εμπιστεύονται οι νέοι σήμερα, είναι η οικογένεια. Δεν εμπιστεύονται τίποτε άλλο, δεν εμπιστεύονται το κράτος, δεν εμπιστεύονται τα κόμματα. Ακόμη και τους φίλους δεν τους εμπιστεύονται όπως παλιά. Έχει χαλαρώσει πολύ η έννοια της φιλίας. Η έννοια της οικογένειας είναι πρώτη τη τάξει, όσον αφορά την εμπιστοσύνη των νέων και όλων μας. Βλέπουμε ότι η οικογένεια ενώνεται ξανά στις διασκεδάσεις στις γιορτές, στις οικογενειακές τελετές και στις δυσκολίες, αυτό είναι πολύ ευχάριστο. Ότι δημιουργείται μέσω της οικογένειας, αυτή η ζεστασιά, αυτή η θέρμη των σχέσεων στην Ελλάδα και το οποίο είναι ένα εξαγωγίμο προϊόν, είναι πολύ σημαντικό. Οι σχέσεις μας είναι πολύ ζεστές και εδώ συναντάμε πραγματικά πολύ ζεστές σχέσεις. Είναι σαν το φιλότιμο που είπες που δεν το συναντά κανείς εύκολα. Μπορεί να βλέπουμε σκληρούς ανθρώπους γύρω μας αλλά σε μια δύσκολη στιγμή μπορεί αν δώσουν και την ζωή τους και την ψυχή τους. Όπως και μέσα στην οικογένεια. Η οικογένεια μπορεί να κάνει τα πάντα, από το να φροντίζει τους ασθενείς, να φροντίζει τα παιδιά, από το να φροντίζει τον άρρωστο πατέρα, την άρρωστη μάνα, ακόμη και το ευρύτερο δίκτυο των συγγενών. Η οικογένεια λοιπόν κάνει τα πάντα, σπουδάζει και τα παιδιά και τα αποκαθιστά αργότερα. Αυτή είναι η ελληνική ιδιαιτερότητα.

ΓΦ-Πολύ θετικά τα μηνύματά σας.

ΦΜ-Δεν είναι τόσο θετικά, είναι πραγματικά. Δεν το λέω επίτηδες για να τονίσω την ιδιαιτερότητα της ελληνικής οικογένειας. Η οικογένεια είναι μια όαση μέσα σε μια ελληνική χασοτική κοινωνία.

ΓΦ-Έχουμε χαθεί τώρα τελευταία. Μας δώσατε μια αισιόδοξη νότα απόψε.

ΦΜ-Η οικογένεια αντέχει παρά τις δυσκολίες.

ΓΦ-Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που είσατε απόψε μαζί μας.

